

Sygn. akt II KO 16/19

POSTANOWIENIE

Dnia 27 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

w sprawie dotyczącej rozpoznania zażalenia pełnomocnika H. S. na postanowienie prokuratora Prokuratury Okręgowej w S. z dnia 30 marca 2018 r. w przedmiocie odmowy wszczęcia śledztwa,
po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 27 marca 2019 r.,
wniosku Sądu Rejonowego w Ł.
zawartego w postanowieniu z dnia 6 lutego 2019 r., sygn. IV Kp [...],
o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,
na podstawie art. 37 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 6 lutego 2019 r. Sąd Rejonowy w Ł. wystąpił w trybie art. 37 k.p.k. do Sądu Najwyższego z wnioskiem o przekazanie niniejszej sprawy innemu Sądowi równorzędnemu

Argumentując potrzebę przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu Sąd ten wskazał, że postępowanie, które zostało umorzone zaskarżonym postanowieniem, dotyczyło prokuratorów prokuratur działających na obszarze tego Sądu, co mogłoby wywołać uzasadnione podejrzenia co do obiektywizmu sędziów oraz wskazał, że w toku postępowania IV Kp [...] skarżący podniósł również zarzuty przestępnego współdziałania sędziów Sądu Rejonowego, jak i innych sądów okręgu [...] w związku z czynami objętymi zaskarżonym postanowieniem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek nie zasługuje na uwzględnienie.

Instytucja określona art. 37 k.p.k. ma charakter wyjątku od zasady właściwości miejscowej sądu i powinna mieć zastosowane jedynie w szczególnych przypadkach, a zatem i okoliczności wskazane przez Sąd muszą mieć charakter szczególny, a nie sprowadzać się jedynie do wskazania abstrakcyjnie na obawę o możliwość postrzegania postępowania przed Sądem orzekającym oraz samego rozstrzygnięcia sprawy jako obciążonego brakiem bezstronności. Sąd Najwyższy podkreślał już wcześniej, że sam fakt formułowania zarzutów pod adresem sędziów lub prokuratorów, wykonujących obowiązki na określonym terenie, nie powinien być traktowany jako okoliczność uzasadniająca wątpliwości co do bezstronności sędziów sądu właściwego do rozpoznania zażalenia (postanowienie SN z dnia 29 stycznia 2013 r., V Ko 78/12, LEX nr 1277828; por. postanowienie SN z dnia 22 listopada 2012 r., V Ko 65/12, LEX nr 1228521).

Pogląd ten Sąd Najwyższy podziela także na gruncie niniejszej sprawy. Kontakty między sędziami a prokuratorami wynikają z istoty sprawowanych urzędów i o ile mają charakter służbowy nie mogą uzasadniać wystąpienia wątpliwości co do bezstronności sądu, godzących w autorytet wymiaru sprawiedliwości. Zaprezentowany w uzasadnieniu postanowienia układ dotyczy sytuacji, gdy zaskarżone postanowienie dotyczy nie sędziego, a szeregu prokuratorów prokuratur rejonowych w X., Z., Y., Ł., Prokuratury Okręgowej w Ł. i Prokuratury Apelacyjnej w [...]. Zwyczajne służbowe relacje prokuratora z sądem nie powinny być uznawane za okoliczność mogącą wywierać wpływ na swobodę orzekania, względnie stwarzającą przekonania o braku warunków do rozpoznania sprawy w sposób obiektywny. Trudno też jest stwierdzić by każdy z orzekających sędziów Sądu Rejonowego w Ł., utrzymywał nawet stałe kontakty zawodowe z prokuratorami wskazanymi wyżej jednostek powszechnych prokuratury, również jeśli uwzględni się liczbę osób, których dotyczy postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa z dnia 30 marca 2018 r., miejsca wykonywania przez nich obowiązków służbowych, czy też jednostki prokuratur różnych szczebli (począwszy od prokuratur rejonowych, poprzez Prokuraturę Okręgową w Ł., skończywszy na dawniej Prokuraturze Apelacyjnej w [...], a obecnie Prokuraturze Regionalnej). Ustaień tych nie podważa w każdym razie treść rozpoznawanego wniosku.

W sytuacji natomiast, gdyby relacje te miały charakter prywatny, koleżeński, w pierwszej kolejności należy rozważyć możliwość skorzystania z instytucji uregulowanej w art. 41 § 1 k.p.k., co, jak wynika z akt sprawy, miało miejsce w przypadku sędziów Sądu Rejonowego w Z. (sądu właściwego miejscowo do rozpoznania zażalenia). W tym kontekście należy zauważyć, że więzi zawodowe oraz koleżeńskie sędziów Sądu Rejonowego w Ł. są na tyle luźne, że żaden sędzia nie uznał za konieczne wystąpić o jego wyłączenie na podstawie art. 41 § 1 k.p.k.

Odnosząc się do kwestii podnoszonej przez H. S., a dotyczącej zarzucanego przestępnego współdziałania sędziów Sądu Rejonowego w Ł. to okoliczność ta nie powinna apriorycznie uzasadniać decyzji o wystąpieniu z wnioskiem w trybie art. 37 k.p.k. To stanowisko wydaje się być zupełnie przedwcześnie, a przez to nieuprawnione. Z akt sprawy nie wynika by doszło do przedstawienia komukolwiek zarzutów. Jest więc oczywiste, że nie toczyło się postępowanie przeciwko określonym w zawiadomieniu z dnia 30 października 2018 r. osobom, w szczególności przeciwko sędziom Sądu Rejonowego w Ł.. Tego rodzaju postępowanie zresztą nie mogło zostać wszczęte ani toczyć się wobec braku uchwały właściwego sądu dyscyplinarnego zezwalającej na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej. Nieuzasadnione jest zatem przyjmowanie w uzasadnieniu rozpoznawanego postanowienia istnienia podstaw do powstania obiektywnego przekonania w opinii publicznej o sytuacji „sądenia kolegów przez kolegów”, ponieważ stwarza mylne przekonanie, co najmniej co do tego, że doszło już do przedstawienia zarzutów wobec tych sędziów.

Podkreślić należy, że pozytywna w zakresie złożonego przez Sąd Rejonowy w Ł. decyzja powinna być warunkowana wystąpieniem innych, szczególnych okoliczności, dających podstawę do racjonalnego twierdzenia, że w odbiorze powszechnym powstają obiektywne wątpliwości co do zdolności sądu właściwego do rozpoznania sprawy z zachowaniem bezstronności (zob. postanowienie z dnia 21 lipca 2011 r., III KO 48/11, LEX nr 860625 i powołane tam orzeczenia). Takie okoliczności nie wystąpiły w przedmiotowej sprawie. W tym kontekście podkreślić należy, że złożone w toku postępowania wnioski o wyłączenie od orzekania sędziów Sądu Rejonowego w Ł. nie zostały uwzględnione ze wskazaniem na brak podstaw (w tym ich oczywistą bezzasadność) do przyjęcia,

iż istnieją jakiekolwiek obiektywne okoliczności podważające bezstronność sędziów tego Sądu. Nie budzi jednocześnie wątpliwości, że sam fakt składania takich wniosków, do czego strony postępowania mają prawo, wobec ich niezasadności nie buduje podstaw dla przyjęcia, iż wnioski te stanowią same w sobie okoliczności uzasadniające przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi. Nie może być inaczej oceniane także zwielokrotnienie ilości składanych w tym zakresie, a wykazujących oczywistą bezzasadność, wniosków. Przeciwny pogląd sprzyjałby niedopuszczalnym działaniom prowadzącym do eliminowania od orzekania sądów właściwych, w oparciu o pozaustawowe kryteria.

W realiach faktycznych i procesowych sprawy, wobec braku konkretnych, szczególnych okoliczności, które w odbiorze społecznym mogłyby poddawać w wątpliwość bezstronność sądu, gwarancja ta jest wystarczająca dla zapewnienia bezstronności sądu. Należy podkreślić, że o tych wątpliwościach nie może decydować jedynie samo odczucie strony procesowej, ale zobiektywizowana ocena relewantnych dla dobra wymiaru sprawiedliwości okoliczności postępowania.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w postanowieniu.